

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Verior sententia Caietani, & Camerarij. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

tatem ex se liberam manere, si prima causa necessario operaretur. Præterea ex Scoti positione sequitur, totam libertatem nostrarum operationum non in nostram voluntatem creatam, sed in primam causam reduci, ideoque actus nostros nunc liberos esse, non quia eliciuntur à nostra voluntate libera, sed quia à Deo libere procedunt, ac proinde eos non esse in nostra, sed in Dei libertate: quod est absurdum. Nam si voluntas nostra eatenus libere à Deo mouetur, sicut baculus, efficitur, nullam ex se libertatem, & dominium suarum operationum habere. Deinde, si prius natura producit actus voluntatis à Deo, quam à voluntate nostra eo quod Deus sit prima causa, sequitur, nunc etiam deo libere operante nullam esse operationem liberam nostræ voluntati. Si enim prius à deo producit, eo quod sit prima causa, nostra voluntas non poterit illam impedire, ideoque superiori disput. cap. 7. sententiam Alexandri, & Bonauenturæ ut viorem probauimus, qui libertatem nostrarum operationum in nostram voluntatem ut in propriam causam reducunt.

CAPVT II.

Quid senserit Gabriel & Corduba.

Secunda sententia est *Gabrieli in 1.28. q. 1. art. 1. in secunda art. par.* quam sequitur *Antonius de Corduba lib. 1. q. 55. dub. 4.* censetque esse opinionem Scoti, qui tria asserit: primum est, si vera esset sententia *Duranti in 2. d. 1. q. 5.* asserentis, Deum actui non concurrere cum secundis causis, & eas sinere, ut operentur, etiam si prima causa necessario operaretur, voluntas nostra libera maneret, quod satis perspicuum est. Secundo asserit cum *Gabriele*, si prima causa necessario concurreret cum secunda, ita quod neutra per se posset producere effectum, voluntas nostra libera maneret. Tercio, utque affirmat, si deus omnia extra se ita produceret, ut per se solus posset efficere, quidquid cum secunda causa facit, id quod ipsi probabilius existimant, prima causa necessario operante non maneret in nostra voluntate libertas. Ex hac parte putat *Corduba* se, & *Gabrielem* cum *Scoto* conuenire, eamque confirmat posteriori ratione Scoti.

Cæterum hæc opinio à sententia Scoti differt: Scotus enim censet nostram voluntatem, tunc etiam non fore liberam, quando cum prima operaretur sicut causa partialis: hæc autem opinio asserit, tunc libere operaturam nostram voluntatem, etiam necessario operante prima causa, quando voluntas nostra esset causa partialis: tunc vero solum libertate fore priuandam, quando solus deus per se effectum operaretur. Nihilominus hæc sententia mihi non probatur: primum quoniam supponit, operationes vitales præsertim voluntatis à solo Deo posse produci, quod est absurdum, ut 1.2. q. 2. art. 2. fusius ostendimus. Præterea, quia hic agimus de libertate voluntatis in actibus ab ea elicitis, utrum Deo necessario operante voluntas ipsa necessario, an libere eos eliceret: nam de actibus à solo Deo productis, nemo dubitare potest, non pendere ex libertate nostræ voluntatis, cum ab illius efficacia non procedant. Et quamuis Deus posset hos actus solus producere in vo-

luntate nostra: quia tamen posset etiam voluntas ex se ipsa operari, iam relinqueretur ei libertas ad operandum.

CAPVT III.

Verior sententia Caietani, & Camerarii.

Mibi placet opinio Caietani locis cit. quam amplectitur *Bartholomæus Camerarius in Dialogo Catholico 2. part. cap. 3.* qui absolute docent, etiam si prima causa necessario operaretur, nostram voluntatem libere operaturam, si ex se, & ab intrinseco libera esset. Ex qua sententia recte colligitur, propriam causam libertatis esse nostram voluntatem, & ex decreto, aut modo operandi Dei non vitari modum, quo ipsa libere operatur, quæ quidem opinio hac facili ratione probatur, & exponitur. Si Deo necessario operante voluntas nostra non posset libere consentire, uno ex tribus modis accideret: primo aut quia Deus esset necessario determinatus, ut eam sua vocatione prænueret, & hoc non sufficeret, ut voluntas necessario veller, nisi talis esset cogitatio ex parte intellectus, ut ea necessario voluntas nostra moueretur. Hæc autem nulla alia esse potest, quam clara visio Dei, quæ proponit summum bonum sub omni ratione boni: cætera namque taliter obiectum proponerent, ut non apparet sub omni ratione boni, & ita non necessario moueret, ut disp. 97. cap. 4. notauit: ut autem hac visione Dei necessario moueatur voluntas, non opus est Deum necessario operari, sed satis est, si voluntatis & libere talem visionem concedat.

Aut secundo necessario moueretur voluntas nostra, quia Deus necessario deberet cum ea cooperari, prout ipsa exigeret: & hoc modo non tolleretur libertatem illius, eo quod iuxta id, quod voluntas postularer, cum ea concurreret, nec prius quam illa operaretur, sed simul, ut ex præced. disp. c. 7. & disp. 88. cap. 3. satis constat.

Aut denique tertio Deus tunc impediret nostram libertatem præsumendo opera nostra, & consensum autem nostram liberam determinationem: at hoc facere non posset, siquidem neque modo, cum libere operatur, sic potest actus nostros liberos prædestinare, ut præced. disp. cap. ult. dictum est: ergo nulla via nostra voluntas necessitatem pateretur, quæ libertatem eius auferret. Superest ergo, ut voluntas Dei, quæ nobiscum libere cooperatur, nihil omnino conferat, ut operatio nostra libera sit, sed tota ratio liberi, quæ in nominatione extrinseca posita est, à nostra voluntate solum pendeat. Nam siue Deus libere, siue necessario operaretur, eodem modo actio nostra libera esset. Prima igitur, & sola ratio libertatis actus nostri est creatura voluntas.

Argumenta vero Scoti facile dissolui possunt. Ad prius optime respondet Caietanus, propositionem illam, *Ea quæ mouent in quantum mota, &c.* esse veram, quando causa postulat ab alio moueri, tanquam præteritam formam, seu dispositionem, quæ ipsa moueat, ut apparet in exemplo baculi: at nostra voluntas certe non eget hoc pacto motione Dei, ut ipsa operetur, & se moueat, sed motionem Dei solum exposcit, ut adiutricem, & cooperatricem, quia ipsa sola operari non valet. Hoc autem modo prima causa contemperatur secundæ, & iuxta modum illius elicit operationem: tantum abest,

*Caietani.
Camerarii.*

*Probat
ratione.*

Caiet.

Caietan.

abest, vt si necessario operetur, tollat libertatem secundæ causæ. Ad posterius respondet etiam bene Caietan, primam causam etiam si principalis sit & potissima, atque hac ratione prior, non attingere effectum in aliquo priori, antequam voluntas creata cooperetur, vt ex disput. 88. c. 3. comperitur est.

Obiectio.

Solutio.

Cæterum obijcies, Prima causa non pendet à secunda in operando: ergo prius quam illa attingit effectum. Respondeo, primam quidem causam non pendere à secunda in hoc sensu, vt ab illa non recipiat virtutem ad operandum, sed pendet ab illa, quatenus sine illa non potest operationem, præsertim liberam in ipsa efficere, & ideo simul debeant ad eam cooperari. Et sane oportebat secundum esse memorem: docuerat enim oppositum in 2. distinctione 37. q. 1. §. Ad solutionem, & in 4. d. 49. q. 6. §. Duo ergo, quem in disput. 88. cap. 3. retulimus. Atque, vt cap. 1. dicebamus, si prima causa necessario operans, quia prior est, prius attingeret effectum: etiam nunc cum libere operatur, quia prior est, eodem modo prius attingit, & ita nullam libertatem nostræ voluntati relinquit. Quod si nunc, cum libere operatur, non prius attingit, & ita nec libertatem impedit, elucitur nec tunc, etiam si necessario operaretur, prius effectum producturam.

CAPVT IV.

Etiam si nulla causa esset libera, effectus alii qui essent quodammodo contingentes.

Quorundam opinio. Gabriel. Corduba.

Aristot.

Henric.

Vnt qui absolute dicant, nulla causa existente libera & indifferenti ad operandum, non posse esse effectum vlllo modo contingentem. Sic docent Gabriel & Corduba locis citatis. Probant vero id, quia non existente causa libera, omnia essent ad vnam partem determinata vi, & necessitate naturæ: ergo nulla essent contingencia. Sic enim Arist. 1. perih. c. 8. definit contingens, Quod non est ad vnam partem determinatum.

Mihi tamen placet sententia Henrici quodlib. 8. q. 4. qui docet, duplex esse contingens, aut bifariam aliquid dici posse contingens (controversia enim non de re, sed de voce videtur esse) primum dicere ea parte effectus, quando talis natura est, vt non repugnet ei esse, vel non esse, sed ex principijs intrinsicis vtrumque ei accidere possit. Tales sunt res omnes corruptibiles comparatæ causis etiam creatis, à quibus produci, & corrumpi, aut impediri possunt. Sic homo potest esse & non esse, pluvia similiter, &c. Deinde dicitur contingens ex parte causæ liberæ, & cum indifferentia operantis.

Colligit ergo Henricus, contingens priori illo modo esse posse, nulla causa existente libera, eo quod res creatæ præsertim corruptibiles talis naturæ sunt, vt esse possint, & non esse: atque idcirco dicuntur non necessariæ: non necessarium autem idem omnino est quod contingens, quod potest esse & non esse. Sicut ergo hæres impediatur, vel corrumpatur ab agente necessario, seu à libero, ipsa nihilominus ex se possunt esse & non esse, & ideo contingentes vocantur. Præterea dicit, in eo casu nullum effectum relatum ad causam esse contingentem, quia cum causæ naturaliter, & necessario operantur, quicquid efficiunt, aut producendo, aut corrumpendo, aut impediendo non

contingenter, sed necessario efficiunt. Nam causa libera sola est, quæ ex forma apprehensa cum indifferentia ad vtramque partem agit: cæteræ vero ad vnam partem determinatæ sunt. De contingentia hoc posteriori modo loquitur Aristot. loco citato, quocirca opinioni Henrici nullo modo aduersatur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum numerus prædestinatorum sit certus.

A Doctrinam sic proceditur. Videtur quod numerus prædestinatorum non sit certus. Numerus enim, cui potest fieri additio, non est certus: sed numero prædestinatorum potest fieri additio vt videtur: dicitur enim Deut. 1. c. Dominus Deus noster ad dat ad hunc numerum multa millia. Glo. 1. definitum apud Deum, qui nouit qui sunt eius. Ergo numerus prædestinatorum non est certus.

2. Præterea. Non potest assignari ratio, quare magis in hoc numero, quam in alio Deus homines præordinet ad salutem, sed nihil à Deo sine ratione disponitur. Ergo non est certus numerus saluandorum præordinatus à Deo.

3. Præterea. Operatio Dei est perfectior quam operatio naturæ. Sed in operibus naturæ bonum inuenitur, vt in pluribus, defectus autem, & malū vtriusque paucioribus. Si igitur à Deo institueretur numerus saluandorum, plures essent saluandi quam damnandi. Cuius contrarium ostenditur Matth. 7. vbi dicitur. Lata & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Angusta est porta, & arcta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniunt eam. Non ergo est præordinatus à Deo numerus saluandorum.

Sed contra est, quod August. dicit in libro de Corrupt. & Grat. Certus est prædestinatorum numerus, quineque augeri potest, neque minui.

Respondeo dicendum, quod numerus prædestinatorum est certus. Sed quidem dixerunt eum esse certum formaliter, sed non materialiter: vt puta, si diceremus certum esse, quod centum, vel mille saluentur, non autem quod hi, vel illi. Sed hoc tollit certitudinem prædestinationis de qua iam diximus. Et ideo oportet dicere, quod numerus prædestinatorum sit certus Deo non solum formaliter, sed etiam materialiter. Sed aduertendum est, quod numerus prædestinatorum certus Deo dicitur non solum ratione cognitionis, quia scilicet scit quod sunt saluandus: sic enim Deo certus est etiam numerus guttarum pluiæ & arenæ maris, sed ratione